

راهنمای مناطق عملیاتی جبهه جنوب کشور – استان خوزستان

۱ یادمان شهدای یادگان دوکوهه

نام منطقه و یادگانی است که در ۴ کیلومتری شمال‌غرب شهر اندیمشک و در مجاورت جاده خرم‌آباد – اندیمشک قرار دارد. یادگان دوکوهه قبل از انقلاب اسلامی، یادگان پشتیبانی لشکر ۹۲ زهی اهواز و از مقرهای نظامی جنوب‌غرب کشور محسوب می‌شد که در بهمن ۱۳۶۰ در اختیار تپ تازه‌تأسیس ۲۷ محمد رسول‌الله^(ع) به فرماندهی جوادالارز حاج‌احمد متوسلین قرار گرفت. این یادگان عقبه یک‌نهای عمل کننده در عملیات فتح‌المبین بود. لشکر ۱۰ سیال‌شیدا^(ع) نیز در همین یادگان راننداری گردید. امروز نام سردار پی‌نشان حاج‌احمد متوسلین بر تارک یادگان دوکوهه می‌درخشد. حسینیه حاج‌همت، زمین صبحگاه، ساختمان گردان‌ها و حسینیه گردان تخریب از نقاط به‌یادماندن یادگان دوکوهه هستند. در جوار حسینیه شهید همت، ۴ شهید گمنام آرمیداده که زیارتگاه زائران و راهبان سرزمین نور هستند. در نهم فروردین ۱۳۸۱ رهبر معظم انقلاب اسلامی در این یادمان با مردم منطقه و زائران راهبان نور دیدار و برای آنان سخنرانی کردند.

۲ اندیمشک

اندمیشک شمالی‌ترین شهر استان خوزستان است که به دلیل این‌که گولگاه خوزستان محسوب می‌شود، از نظر زیبایی دارای اهمیت است. طولانی‌ترین بمباران تاریخ ایران نیز در ۴ فروردین در این منطقه صورت گرفت و شهر اندیمشک، ایستگاه راه‌آهن و حومه آن توسط ۵۴ فرزند از هواپیمای دشمن بمباران شد در این بمباران بیش از ۳۰۰ نفر شهید و حدود ۷۰۰ نفر مجروح شدند. اندیمشک در دوران دفاع مقدس زمین‌رزمندگان از نقاط مختلف ایران اسلامی بود.معراج شهدای عملیات فتح‌المبین در این شهر قرار داشت. در سال ۱۳۸۱ یکبرگانه ۵ شهید گمنام در ورودی جنوبی شهر به خاک سپرده شدند.

۳ دزفول

دزفول در دوران دفاع مقدس ۱۶۹ مرتبه مورد حمله موشکی قرار گرفت، اما مردم خونگرم آن شهر را ترک نکردن. این شهر در راه دفاع از مهنین اسلامی، ۲۶۰۰ شهید تقدیم اسلام نموده است. دزفول در طول جنگ تحمیلی به عنوان عقبه و محل استراحت رزمندگان محسوب می‌شد. این شهر پس از جنگ تحمیلی، به پاس مقاومت‌هایش، به عنوان شهر نمونه انتخاب شد.

یادمان شهدای یادگانه‌های جنوب‌غرب کشور و استان خوزستان است که در دوران دفاع مقدس، با انجام ۱۵۱۵ سورتی هوایی برون‌مرزی و تقدیم ۴۵ شهید، جانباز و آزاده خلبان و بیش از ۵۷۳ شهید، جانباز و آزاده غیرخلبان، نقش مهمی در حمایت هوایی از رزمندگان برعهده داشت. در سال ۱۳۸۹ به یاد مردان آسمانی یادگانه یک شهید گمنام در آن به خاک سپرده شد.

یادگانه چهارم شکاری (یادگانه وحدتی):

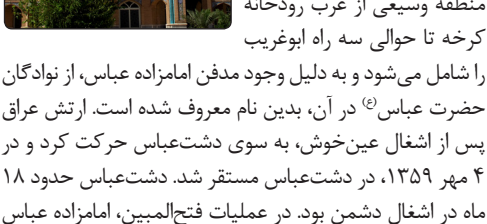
استان خوزستان است که در دوران دفاع مقدس، با انجام ۱۵۱۵ سورتی هوایی برون‌مرزی و تقدیم ۴۵ شهید، جانباز و آزاده خلبان و بیش از ۵۷۳ شهید، جانباز و آزاده غیرخلبان، نقش مهمی در حمایت هوایی از رزمندگان برعهده داشت. در سال ۱۳۸۹ به یاد مردان آسمانی یادگانه یک شهید گمنام در آن به خاک سپرده شد.

امامزاده‌سویه قبا:

بقعه سه‌بزیها در کنار پل دزفول قرار دارد. ساختمان قدیمی بقعه متعلق به دوره سلجوقی و تیموری بود و در نوسازی بنای بقعه از بین رفته است. بنا به روایت سیدنعمت‌الله شوشتری، این امامزاده فرزند امام موسی کاظم^(ع) می‌باشد. امامزاده سه‌بزیها در ایام دفاع مقدس، یکی از میعادگاه‌ها و محل برگزاری نماز و ادبیه رزمندگان بود.

امامزاده عباس (ع)

دشت‌عباس در مسیر جاده دهلران – اندیمشک و در غرب عین‌خوش قرار دارد. این دشت، منطقه وسیعی از غرب رودخانه کرخه تا حوالی سه راه ابوغریب را شامل می‌شود و به دلیل وجود مدفن امامزاده عباس، از نوادگان حضرت عباس^(ع) در آن بدین نام معروف شده است. ارتش عراق پس از اشغال عین‌خوش، به سوی دشت‌عباس حرکت کرد و در ۴مهر ۱۳۶۰ در دشت‌عباس مستقر شد.دشت‌عباس حدود ۱۸ ماه در اشغال دشمن بود. در عملیات فتح‌المبین، امامزاده عباس آزاد شده هر چند نبردهای سختی در اطراف امامزاده عباس صورت گرفت و طی آن، بسیاری از تانک‌ها و نفربرهای دشمن یعنی نهمدم شدند. در سال ۱۳۶۴، شش شهید گمنام عملیات فتح‌المبین کشف و در قبرستان کنار امامزاده به خاک سپرده شدند که امروز زیارتگاه اهالی منطقه و زائران راهبان نور می‌باشد.

منطقه‌عملیاتی رشرانی در جنوب شرقی شهر دهلران، بر روی ارتفاعات حمزین قرار دارد و حد شمالی منطقه عمومی فکه محسوب می‌شود. در کیلومتر ۴۵ جاده دهلران – اندیمشک، به منتهی‌الیه جاده عین‌خوش – جمسوری (جاده شهید امیرکبیر) و در نزدیکی پاسگاه جمسوری، یادمان عملیات مجرم قرار دارد. این یادمان در واقع مقر گروه تخصصی لشکر ۱۴ امام حسین^(ع) اصفهان بود که در این منطقه و فضای لشکر ۱۴ اصفهان بود که به تقصص شهدای می‌پرداختند. شهدای تفحص شده را در معراج شهدای آن نگهداری کرده و سپس به معراج شهدای اهواز انتقال می‌دادند. در سال ۱۳۸۸ یکبر مظهر یک شهید گمنام در این محل به خاک سپرده شد. عملیات ارتش عراق در این ۱۳۶۱ (۲۱ تیر ۱۳۶۷) در این منطقه، تعدادی از عزیزان ارتش جمهوری اسلامی ایران به شهادت رسیدند و عدای مفقود شدند.

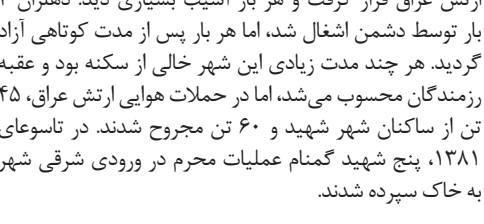
۵ یادمان شهدای عملیات مجرم(شرهانی)

منطقه‌عملیاتی رشرانی در جنوب شرقی شهر دهلران، بر روی ارتفاعات حمزین قرار دارد و حد شمالی منطقه عمومی فکه محسوب می‌شود. در کیلومتر ۴۵ جاده دهلران – اندیمشک، به منتهی‌الیه جاده عین‌خوش – جمسوری (جاده شهید امیرکبیر) و در نزدیکی پاسگاه جمسوری، یادمان عملیات مجرم قرار دارد. این یادمان در واقع مقر گروه تخصصی لشکر ۱۴ امام حسین^(ع) اصفهان بود که در این منطقه و فضای لشکر ۱۴ اصفهان بود که به تقصص شهدای می‌پرداختند. شهدای تفحص شده را در معراج شهدای آن نگهداری کرده و سپس به معراج شهدای اهواز انتقال می‌دادند. در سال ۱۳۸۸ یکبر مظهر یک شهید گمنام در این محل به خاک سپرده شد. عملیات ارتش عراق در این ۱۳۶۱ (۲۱ تیر ۱۳۶۷) در این منطقه، تعدادی از عزیزان ارتش جمهوری اسلامی ایران به شهادت رسیدند و عدای مفقود شدند.

پل دویرج: در مسیر جاده عین‌خوش به پاسگاه جمسوری، پلی به روی رودخانه دویرج قرار دارد که در شب عملیات مجرم، بر اثر بارندگی شدید و جاری شدن سیل سهگمین، رودخانه دویرج به طور غیرمنتظره‌ای طغیان کرد و عده زیادی از رزمندگان لشکر ۱۴ امام حسین^(ع) را که در کنار دویرج آماده عملیات بودند، با خود برد. این پل اکنون به نام شهدای عملیات مجرم نام گرفته است.

دهلران

شهر دهلران، مرکز شهرستان دهلران است که در مسیر جاده مه‌ران – اندیمشک واقع شده است. این شهر از آغاز تا پایان جنگ تحمیلی، بارها هدف تجاوز دشمنان قرار گرفت و هر بار آسیب بسیاری دید. دهلران ۴ بار توسط دشمن اشغال شد، اما هر بار پس از مدت کوتاهی آزاد گردید. هر چند مدت زیادی این شهر خالی از سکنه بود و عقبه رزمندگان محسوب می‌شد.اما در حملات هوایی ارتش عراق، ۴۵ تن از سکنان شهر شهید و ۶۰ نفر مجروح شدند. در تاسوعای ۱۳۸۱، پنج شهید گمنام عملیات مجرم در ورودی شرقی شهر به خاک سپرده شدند.

شوش

شوش از شهرهای شمالی استان خوزستان است که بین اندیمشک و اهواز واقع شده است. با حمله رژیم بعث به مهنین اسلامی‌ان و پیشروی آن‌ها تا غرب کرخه، از همان روزهای اول جنگ تحمیلی شهر شوش خالی از سکنه شد و پیوسته مورد حملات هوایی و توپخانه‌ای قرار داشت. شوش به دلیل بمباران و آتش دشمن در طول ۱۸ ماه خسارات فراوانی دید و بسیاری از منازل و اماکن این شهر و جز جمله بخشی از مقبره دانیال نبی^(ع) تخریب شد. بقعه دانیال نبی^(ع) در تکر شهیر قرار این شهر در عملیات فتح‌المبین در زمان سر مستقیم متجاوزان خارج گردید. در دوران دفاع مقدس، رزمندگان اسلام از این شهر به عنوان عقبه جبهه استفاده می‌کردند و مزار حضرت دانیال^(ع) محل برگزاری دعاها و زیارتگاه بوده است.

۸ یادمان شهدای عملیات فتح‌المبین

در شمال‌غرب شوش و در غرب رودخانه کرخه، یادمان عملیات فتح‌المبین قرار دارد که یادآور حماسه و عملیات پیروزمنانه فتح‌المبین و شهدای والامقام این منطقه می‌باشد. دشمن بعثی در روزهای اولین جنگ تحمیلی تابش‌توزده خه پیشروی کرد و بر جبهه شوش خط دفاعی شکل دادند و عملیات امام مهدی^(ع) منین، موجب عدم پیشروی رزمندگان شد. دو گردان کمیل و حمله و عملیات پیروزمنانه فتح‌المبین و شهدای والامقام این منطقه می‌باشد. دشمن بعثی در شهرهای اولین جنگ تحمیلی تابش‌توزده خه پیشروی کرد و بر جبهه شوش خط دفاعی شکل دادند و عملیات امام مهدی^(ع) منین، موجب عدم پیشروی رزمندگان شد. دو گردان کمیل و حمیدبقایی به‌اجرا در آوردن رزمندگان در این شیارها با سنگرهاای دشمن درگیر شدند و تعدادی از آنان در این شیارها به خاک سپرده‌شدند. همچنین عملیات فتح‌المبین در ۲ فروردین ۱۳۶۱ با فرماندهی مشترک ارتش و سپاه در این منطقه انجام شد. شیارهای منطقه، اهلکار عبوری رزمندگان بوده است. در این یادمان در ۸ کیلومتری شهر شوش واقع شده است، ۵ شهید گمنام به خاک سپرده‌شدند. در یازدهم فروردین ۱۳۸۹ رهبر معظم انقلاب اسلامی در این یادمان با مردم منطقه و زائران راهبان نور دیدار و برای آنان سخنرانی کردند.

سایت‌ها ۴ و ۵ رازان: این منطقه در ۱۸ کیلومتری غرب شهر شوش و در دامنه ارتفاعات ابولصبی‌خات قرار دارد. با اشغال شهر شوش، این منطقه به تصرف ارتش بعث عراق درآمد.سایبان برای حملات موشکی و توپخانه به شهرهای شمال خوزستان همچون شوش، دزفول و اندیمشک، از این سایت‌ها استفاده می‌کردند. رزمندگان قرا‌گانه‌نصر به فرماندهی شهید حسن باقری این سایت‌ها را در عملیات فتح‌المبین آزاد ساختند.

۹ یادمان شهدای عملیات سیدالشهدا(ع)

در ۱۰ اردیبهشت ۱۳۶۵، ارتش بعثی عراق با هدف تصرف منطقه عملیاتی فکه، به خطوط پانصدی هجوم آورد و توانست تا عمق ۱۱ کیلومتری پیشروی کند.مأموریت مقابله با دشمن به لشکر ۱۰ سیدالشهدا^(ع) واگذار شد. غروب ۱۲ اردیبهشت ۱۳۶۵، رزمندگان از میان تپه‌های رملی شروع به پیشروی کردند. در این عملیات، فرمانده گردان علی‌اصغر^(ع)حاج‌حسین اسکندرو که موقعیت گرانث را در خطر دید، تصمیم گرفت عاشورایی بچنگد. او در همان شب به شهادت رسید و فرامنده گردان المهدی^(ع)محمدحسین حسینیان نیز که به کمک آمده بود، به شهادت رسید. در این تک شبانه، حدود ۱۵۰ نفر به شهادت رسیدند تا توانستند پیشروی دشمن را متوقف سازند و آنان را عقب برانند.

۱۰ یادمان شهید باقری

جایمحمین افسردی در سال ۱۳۵۸ با ورود به روزنامه جمهوری اسلامی در سروس فرهنگی و سیاسی فعالیت خود را آغاز کرد. در مهر ماه سال ۱۳۵۸، با رتبه ۱۰۴ در رشته حقوق قضایی دانشگاه تهران قبول شد. اوایل ۱۳۵۹ به استخدام سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در آمد و در همان سال با آغاز فعالیتش در اطلاعات سپاه، نام مستعار حسن باقری را برای خود برگزید. حسن باقری، استعداد بالایی در تحلیل اطلاعات دشمن و پیش بینی حرکات احتمالی ارتش عراق داشت و به همین دلیل با گذشت قریب به دو سال به جانشینی نیروی زمینی سپاه منصوب شد. حسن باقری در بهمن ماه ۱۳۶۱ در بیست هفت سالگی در خطوط مقدم چنانچه (در شمال فکه) مورد اصابت گلوله حمله عراقی قرار گرفت و شهید شد.

۱۱ یادمان شهدای عملیات والفجر مقدماتی (فکه)

فکه منطقه‌ای است باتپاهموهرهای فراوان و بیابانی که در شمال‌غرب استان خوزستان و جنوب‌شرق استان ایلام قرار دارد. در بخش جنوبی فکه، رمل و شن‌های روان بیشتر است؛ به گونه‌ای که حرکت بر روی آن بسیار سخت و طاقت‌فرساست. فکه یکی از محورهای اصلی تجاوز و حمله‌ارتش‌بعث عراق به شمال خوزستان بود. دشمن پس از اشغال فکه، میادین مین و موانع فراوانی در این منطقه ایجاد کرد. عملیات والفجر مقدماتی در ۱۸ بهمن ۱۳۶۱، به علت لو رفتن عملیات و تجهیزات فراوان دشمن و مسلح بودن زمین، منجر به پیروزی و پیشروی نگریدید. پیکر شهیدان این عملیات، پس از سال‌ها، در تفحص شهیدا کشف و تحویل خانواده‌های چشم‌نظران‌شان شدند.در سال ۱۳۷۲هنگامی که شهیدسید مرتضی اوینی به قصد روایت مظلومیت شهدای قتلگه فکه عازم این محل بود، بر اثر برخورد با مین به شهادت رسید.

۱۲ یادمان شهدای عملیات والفجر ۱

منطقه عملیاتی والفجر ۱ در شمال غربی فکه و در محدوده جبل قوفی و تپه های حمزین قرار دارد. حدود ۳ ماه پس انجام عملیات والفجر مقدماتی در جنوب فکه، عملیات والفجر ۱ در منطقه شمال غربی فکه طرح ریزی شد. عملیات والفجر ۱ با رمز «یا الله» در ۱۳۶۲/۱/۲۱ جهت آزاد سازی تپه های حمزین و زمین قوفی به فرماندهی شهید علی صیاد شیرازی (فرمانده نیروی عملیات ارتش) آغاز شد و شش روز به طول انجامید. در نتیجه این عملیات بخشی از تپه های حمزین و پاسگاه پنج انگیز آزاد شدند.

۱۳ یادمان شهدای کانال کمیل و حنظله

پس از عقب‌نشینی سراسری ارتش بعثی عراق در خرداد ۱۳۶۱، کانال‌هایی توسط دشمن در سراسر منطقه رملی فکه احداث شد که عرض آن ۵ متر و ارتفاع ۴ متر بود. تا از پیشروی رزمندگان جلوتری‌گویی کنند، در عملیات والفجر مقدماتی، این کانال‌ها و همچنین میدان‌های وسیع مین، موجب عدم پیشروی رزمندگان شد. دو گردان کمیل و حنظله از لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله^(ع) در این کانال‌ها به محاصره درآمدند و تعداد زیادی از آن‌ها با لبان تشنه به شهادت رسیدند. کانال‌هایی که رزمندگان این دو گردان در آن‌ها حضور داشتند و جنازه شهیدان آن سال‌ها بعد در آن‌ها تفحص و کشف شد، به همین نام خوانده می‌شوند.

۱۴ یادمان شهدای عملیات طریق القدس (جزایه)

تنگه جزایه در شمال‌غرب شهر بستان و دشت‌آزادگان قرار دارد که به علت قرار گرفتن بین هور و تپه‌های رملی، یک گولگاه مهم محسوب می‌شود. تنها راه مرزی فکه – دشت‌آزادگان از تنگه جزایه عبور می‌کند و به همین دلیل، عبور از آن برای ارتش بعث عراق در ابتدای جنگ تحمیلی مهم و ضروری بود. جزایه یکی از ۵ محور اصلی هجوم ارتش بعثی به خوزستان بود که با عبور از آن، به شهرهای بستان و سوسنگرد هجوم آورد. جزایه در ۸اذر ۱۳۶۰ در عملیات طریق‌القدس آزاد شد. ارتش عراق مجدداً در شب ۱۷ بهمن ۱۳۶۰ به تنگه جزایه هجوم آورد، ولی در عملیات مولای متقیان^(ع) در شب یکم اسفند ۱۳۶۰ به عقب رانده شدند.

۱۵ بستان

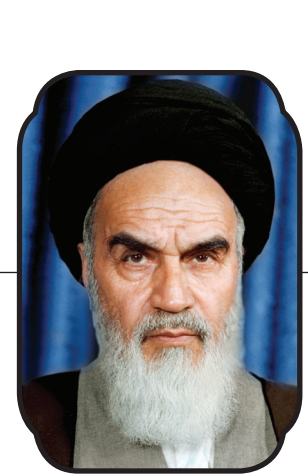
شهر بستان در ۳۰ کیلومتری شمال غرب سوسنگرد و دشت آزادگان قرار دارد. با شروع جنگ تحمیلی، نیروهای بعثی پس از تصرف پاسگاه‌های مرزی و عبور از تنگه جزایه، در ۴مهر ۱۳۵۹ پیشروی را اشغال کردند. اما پس از عملیات نیروهای مسلح توسط ارتش جمهوری اسلامی آغاز شد، سوس مرز، در ۱۰مهر آزاد شد. یک هفته بعد، در هجوم مجدد دشمن، تصرف بستان آغاز گردید و پس از چهار روز برای بار دوم اشغال شد. بستان در عملیات طریق‌القدس، در ۸اذر ۱۳۶۰ برای همیشه به دست رزمندگان اسلام آزاد شد و به آغوش میهن اسلامی بازگشت.

۱۶ یادمان شهید چمران (دهلاویه)

دهلاویه روستایی است در شمال غرب سوسنگرد که در روزهای اول جنگ تحمیلی مورد تهاجم رژیم بعث قرار گرفت. در اشغال دوم سوسنگرد، در آبان ۱۳۵۹، ارتش عراق پس از عبور از پل سباله، این روستا را به تصرف درآورد. در ۲۶ خرداد ۱۳۶۰، نیروهای شهید چمران طی عملیاتی دهلاویه را آزاد کردند، لیکن روستا مجدداً اشغال شد. در این عملیات، ایرج رستمی فرمانده نیروهای ستاد جنگ‌ها نامنظم به شهادت رسید. هنگامی که دکتر مصطفی چمران برای معرفی فرمانده جدید عازم دهلاویه شده بود، در این منطقه بر اثر اصابت گلوله خمپاره به شدت مجروح شد و هنگام انتقال به اهواز به شهادت رسید. دهلاویه در ۲۷ مهر ۱۳۶۰ طی عملیات شهید مدنی آزاد شد. بنای یادمان شهید چمران در سال ۱۳۷۴ افتتاح گردید و در سال ۱۳۸۴ یکبر مظهر یک شهید گمنام در محوطه مرکزی آن به خاک سپرده شد. در پنجم فروردین ۱۳۸۵ رهبر معظم انقلاب اسلامی در این یادمان با مردم منطقه و زائران راهبان نور دیدار و برای آنان سخنرانی کردند.

فخر و عظمت بر جوانان عزیز

که در راهی قدم برداشته و پاسداری از مکتبی می‌کنند که شکست ناپذیر

و سرتا پا پیروزی است. حضرت امام خمینی (ره) ۱۳۶۰/۹/۸

پیروزی، بدون مجاهدت، بدون حرکت، بدون خطر پذیر، امکان ندارد.

حضرت امام‌خانه‌ای مظلله‌ عالمی ۱۳۹۱/۳/۲۹

و همت نیروهای مردمی موجب شد که دشمن مجدداً تا مرزهای بین‌المللی عقب رانده شود.

یادگانه منتظران شهادت (یادگان گلف): این یادگانه در دوران دفاع مقدس به عنوان «ستاد عملیات جنوب» بوده و از این مکان محورهای عملیاتی جنوب فرماندهی می‌شدند. یادگانه گلف، به دلیل ناشناخته بودن و نزدیکی به فرودگاه اهواز و قرار داشتن در پناه کوه و موقعیت جغرافیایی مناسب، به عنوان مرکز فرماندهی و هدایت جنگ سپاه پاسداران جنوب در نظر گرفته شد و به نام «یادگانه منتظران شهادت» نام‌گذاری شد. شهیدان داوود کریمی و حسن باقری از شهدای شاخص این یادگانه هستند. اتاق عملیات فرماندهی جنگ، در ساختمان اصلی گلف، از اماکن برخط‌افره محسوب می‌شود که به همان صورت باقی مانده است.

۲۳ یادمان معراج شهدا (شهید محمودوند)

معراج‌شهدا محل حضور یکبرگانهی نورایی شهدای تازه تفحص شده است که در مناطق عملیاتی جنوب کشور کشف‌شدند.معراج شهدای یادگان شهیدعلی محمودوند(یکی از فرماندهانی که در جریان تفحص یکبر مظهر شهیدا به شهادت رسید)،قرار گرفته است. در آذر ۱۳۵۹ در این منطقه به اسارت دشمن درآمد.

۲۴ یادمان شهدای هور

هور به منطقه‌ای گهته می‌شود که دارای آب تقریباً راکد و کرم‌عق است و سرتاسر آن پوشیده از نی و چولان و انواع گیاهان مرطابی است. هورالظلمین، در شرق و شمال دشت آزادگان، به طول ۱۰۰ و عرض ۱۵ تا ۷۵ کیلومتر است. در آغاز جنگ تحمیلی، هورالهیوزه مانع بزرگی برای عبور نیروهای دشمن بود.بعثی‌ها هرگز به عنوان یک معبر نظامی به هور نگانه نمی‌کردند. فرماندهان سپاه اسلام بر پایه همین آسیب‌پذیری دشمن، در جنوب این منطقه عملیاتی را در زمستان ۱۳۶۲ طراحی کردند که خیبر نام گرفت و طی آن جزایر مجنون آزاد شد. پس از آن نیز عملیات بزرگ بدر در زمستان ۱۳۶۲ در این منطقه به اجرا درآمد. در جریان عملیات خیبر و بدر سرداران بزرگی چون محمدابراهیم همت، مهدی و حمید باقری، عباس کریمی، تجرایی و رستگار به شهادت رسیدند. شهید علی هاشمی فرمانده سپاه ششم امام صادق^(ع) و قرا‌گانه سری نصرت طی هجوم سراسری دشمن پس از پذیرش قطلمانه ۵۹۸ شهید به شهادت رسید و یکپرش مفقود شد. در سال ۱۳۸۹ پس از ۲۱ سال پیگر مظهر این شهید به آغوش امت بازگشت و در گزارز نامه‌ای اهواز به خاک سپرده شد. یادمان شهدای هور به صورت نمایی از قایق عاشورا که در دوران دفاع مقدس مورد استفاده قرار می‌گرفت، در قالب خاک‌بازی ساخته شده است.

۱۹ یادمان شهدای عشایر گمبوعه

منطقه گمبوعه کنونی که به صورت پارک جنگلی درآمد است، در ۱۰ کیلومتری اهواز به سمت جنوب‌پدیه قرار دارد. به دنبال لشکرکشی قوای روسیه و انگلستان به خاک ایران در جنگ جهانی اول، ایران خشک‌بکی از مهمترین مناقشات بین‌المللی شد. با فتوای مرحوم سیدمحمدکاظم طباطبائی بزری، نهضت مقابله با نیروهای انگلیسی در خوزستان شکل گرفت. برخی از عشایر شرقی آزادگان، در یازدهم اسفند ۱۲۹۲ به مقابله با نیروهای متجاوز انگلیسی پرداختند و قریب ۵۰۰ تن از آنان به شهادت رسیدند. با شروع جنگ تحمیلی، جنگل گمبوعه محل استقرار مبارزه نیروهای نظامی و مردمی در مقابله با دشمن برای ممانعت از اشغال اهواز بود. در عملیات بیت‌المقدس نیز قرا‌گانه قدس و بخشی از نیروهای عمل‌کننده، در این منطقه ایستادند. به دلیل اهمیت دفاع مردمی که پیوند عمیقی با مرجعیت دینی در سال ۱۲۹۲ و نیز در هشت سال دفاع مقدس داشت، به دستور رهبر معظم انقلاب در این منطقه «یادمان شهدای گمبوعه» در جوار قبور شهدای این منطقه احداث شده است.

۲۰ هویزه

از بخش‌های شهرستان دشت آزادگان خوزستان است که در ۱۵ در کیلومتری جنوبغرب،سوسنگرد و خوزستان بود که با عبور از آن، به شهرهای غرب شهر اهواز قرار دارد. قبل از آغاز جنگ تحمیلی، شهر هویزه ۱۲۰۰ نفر جمعیت داشت که در ۲۷ دی ۱۳۶۵ در اشغال دشمن درآمد.از جمله حوادث مهم شهر، حمله مردم علیه بعثتین به خاطر به شهادت رساندن «سهام خیاب» دختر نوجوانی است که در برابر نیروهای متجاوز ایستادگی کرد.هویزه که در طول اشغال، به‌طور کامل به دست‌ارتش دشمن تخریب شده بود، در ۱۸ اردیبهشت ۱۳۶۱ و در مرحله دوم عملیات بیت‌المقدس آزادگردید.

۲۱ یادمان شهدای هویزه

این یادمان در ۲۵ کیلومتری شهر هویزه واقع شده است. عملیات نصر برای آزادسازی مناطق جنوب اهواز در ۱۵ دی ۱۳۵۹ توسط ارتش جمهوری اسلامی آغاز شد، سوس مرز، در ۱۰مهر آزاد شد. یک هفته بعد، در هجوم مجدد دشمن، تصرف بستان آغاز گردید و پس از چهار روز برای بار دوم اشغال شد. بستان در عملیات طریق‌القدس، در ۸اذر ۱۳۶۰ برای همیشه به دست رزمندگان اسلام آزاد شد و به آغوش میهن اسلامی بازگشت.

دهلاویه روستایی است در شمال غرب سوسنگرد که در روزهای اول جنگ تحمیلی مورد تهاجم رژیم بعث قرار گرفت. در اشغال دوم سوسنگرد، در آبان ۱۳۵۹، ارتش عراق پس از عبور از پل سباله، این روستا را به تصرف درآورد. در ۲۶ خرداد ۱۳۶۰، نیروهای شهید چمران طی عملیاتی دهلاویه را آزاد کردند، لیکن روستا مجدداً اشغال شد. در این عملیات، ایرج رستمی فرمانده نیروهای ستاد جنگ‌ها نامنظم به شهادت رسید. هنگامی که دکتر مصطفی چمران برای معرفی فرمانده جدید عازم دهلاویه شده بود، در این منطقه بر اثر اصابت گلوله خمپاره به شدت مجروح شد و هنگام انتقال به اهواز به شهادت رسید. دهلاویه در ۲۷ مهر ۱۳۶۰ طی عملیات شهید مدنی آزاد شد. بنای یادمان شهید چمران در سال ۱۳۷۴ افتتاح گردید و در سال ۱۳۸۴ یکبر مظهر یک شهید گمنام در محوطه مرکزی آن به خاک سپرده شد. در پنجم فروردین ۱۳۸۵ رهبر معظم انقلاب اسلامی در این یادمان با مردم منطقه و زائران راهبان نور دیدار و برای آنان سخنرانی کردند.

و همت نیروهای مردمی موجب شد که دشمن مجدداً تا مرزهای بین‌المللی عقب رانده شود.

یادگانه منتظران شهادت (یادگان گلف): این یادگانه در دوران دفاع مقدس به عنوان «ستاد عملیات جنوب» بوده و از این مکان محورهای عملیاتی جنوب فرماندهی می‌شدند. یادگانه گلف، به دلیل ناشناخته بودن و نزدیکی به فرودگاه اهواز و قرار داشتن در پناه کوه و موقعیت جغرافیایی مناسب، به عنوان مرکز فرماندهی و هدایت جنگ سپاه پاسداران جنوب در نظر گرفته شد و به نام «یادگانه منتظران شهادت» نام‌گذاری شد. شهیدان داوود کریمی و حسن باقری از شهدای شاخص این یادگانه هستند. اتاق عملیات فرماندهی جنگ، در ساختمان اصلی گلف، از اماکن برخط‌افره محسوب می‌شود که به همان صورت باقی مانده است.

۲۳ یادمان معراج شهدا (شهید محمودوند)

معراج‌شهدا محل حضور یکبرگانهی نورایی شهدای تازه تفحص شده است که در مناطق عملیاتی جنوب کشور کشف‌شدند.معراج شهدای یادگان شهیدعلی محمودوند(یکی از فرماندهانی که در جریان تفحص یکبر مظهر شهیدا به شهادت رسید)،قرار گرفته است. در آذر ۱۳۵۹ در این منطقه به اسارت دشمن درآمد.

۲۴ یادمان شهدای هور

هور به منطقه‌ای گهته می‌شود که دارای آب تقریباً راکد و کرم‌عق است و سرتاسر آن پوشیده از نی و چولان و انواع گیاهان مرطابی است. هورالظلمین، در شرق و شمال دشت آزادگان، به طول ۱۰۰ و عرض ۱۵ تا ۷۵ کیلومتر است. در آغاز جنگ تحمیلی، هورالهیوزه مانع بزرگی برای عبور نیروهای دشمن بود.بعثی‌ها هرگز به عنوان یک معبر نظامی به هور نگانه نمی‌کردند. فرماندهان سپاه اسلام بر پایه همین آسیب‌پذیری دشمن، در جنوب این منطقه عملیاتی را در زمستان ۱۳۶۲ طراحی کردند که خیبر نام گرفت و طی آن جزایر مجنون آزاد شد. پس از آن نیز عملیات بزرگ بدر در زمستان ۱۳۶۲ در این منطقه به اجرا درآمد. در جریان عملیات خیبر و بدر سرداران بزرگی چون محمدابراهیم همت، مهدی و حمید باقری، عباس کریمی، تجرایی و رستگار به شهادت رسیدند. شهید علی هاشمی فرمانده سپاه ششم امام صادق^(ع) و قرا‌گانه سری نصرت طی هجوم سراسری دشمن پس از پذیرش قطلمانه ۵۹۸ شهید به شهادت رسید و یکپرش مفقود شد. در سال ۱۳۸۹ پس از ۲۱ سال پیگر مظهر این شهید به آغوش امت بازگشت و در گزارز نامه‌ای اهواز به خاک سپرده شد. یادمان شهدای هور به صورت نمایی از قایق عاشورا که در دوران دفاع مقدس مورد استفاده قرار می‌گرفت، در قالب خاک‌بازی ساخته شده است.

۱۵ یادمان شهدای طلایه

منطقه طلایه در منتهی‌الیه جنوبغربی دشت آزادگان واقع شده است. مرز ایران در محدوده طلایه به صورت یک زاویه قائمه است که یکی از محورهای اصلی حمله دشمن در روزهای اول جنگ تحمیلی بود. طلایه یکی از محورهای مهم عملیات‌های خیبر در زمستان ۱۳۶۲ و نبردهای سختی در آن در گرفت. به عنوان یک شهید میمنهی نمایانده امام قرا‌گانه خاتم النبیین(اص) نقل شده است. «هر که در طلایه ایستاد، اگر در کربلا راهم بود، می‌ایستاد» یادمان شهدای طلایه، یکی از مقرهای نیروهای کمیته جستجوی مفقودین است. از جنگ تحمیلی بود اکنون در حسینیه حضرت ابوالفضل^(ع)، ضریح جویب قرار دارد که ۵ شهید گمنام در آن آرمیدند.

۲۶ یادمان شهدای عملیات رمضان (زید)

زید نام پاسگاهی است در شمال منطقه عمومی شلمچه، در غرب جاده اهواز – خرمشهر که از محورهای هجوم اولیه ارتش دشمن و از راه‌های دستیابی به جاده اهواز – خرمشهر و همچنین یکی از محورهای عملیات بیت‌المقدس بوده است. یادمان پاسگاه زید، به یاد شهدای عملیات رمضان بنا گردیده است. عملیات رمضان در ۲۲ تیرماه ۱۳۶۱ در منطقه عمومی شمال شلمچه تا منطقه کوشک انجام شد و پاسگاه زید یکی از محورهای عملیات بود. پس از جنگ تحمیلی، تعداد زیادی از یکبرگاهای شهدای عملیات رمضان، در این منطقه کشف شد. ۱۲ شهید گمنام خاکسپاری شده در این یادمان، همه ساله محل زیارت زائران کارکنان‌های راهبان نور می‌باشند.

یادمان شهدای بیمارستان صحرائی امام حسین(ع)

بیمارستان صحرائی امام حسین^(ع)، در کیلومتر ۷ جاده شهید شریعتی (جاده اشعاعی از شرق جاده اهواز) و بین ایستگاه حسینیه –خرمشهر و بین ایستگاه حسینیه

و (دارخوین) قرار دارد این بیمارستان صحرائی در سال ۱۳۶۱، ابتدا به صورت سوله‌هایی با آهن و پلیت ساخته شد که بعدها و همزمان با عملیات کربلای ۲، بیمارستانی بتونی و مجهز در کنار آن احداث گردید و به بهره‌برداری رسید. بیمارستان صحرائی امام حسین^(ع) به گونه‌ای مجهز شده بود که دارای بخش‌های رانداپولوژی، بانک خون، ۸ اتاق عمل، ۲۵ تخت اورژانس برای مجروحین عادی و ۲۰ تخت اورژانس برای مصدومین شیمیایی، داروخانه، بخش ICU و آزمایشگاه بود.

یادمان شهدای عملیات بیت‌المقدس

جاده اهواز – خرمشهر مهمترین جاده‌حمل‌ونقلی کشورقبل‌از جنگ تحمیلی و اصلی‌ترین جاده‌ارتباطی خرمشهر بود که مرکز خوزستان بود. این جاده و دشت‌های وسیع غرب رودخانه کارون مستطاب است و به شهادت شهیدان شلمچه‌خاطر شدند برای ارتش عراق بااهمیت بود. در روزهای اول جنگ تحمیلی، سرتاسر

این جاده ۱۰۰ کیلومتری، از نزدیکی تپه‌های خرمشهر به اشغال دشمن درآمد. در مرحله اول عملیات بیت‌المقدس، نیروهای خودی در ۱۰ اردیبهشت ۱۳۶۱، با ۲۳ کیلومتر پیشروی، خود را از رود کارون به این جاده رساندند. طی روزهای بعد، این جاده مرکز سخت‌ترین درگیری‌ها بود تا این‌که در ادامه مرحله دوم عملیات، با عقب‌نشینی ارتش عراق، جاده اهواز – خرمشهر آزاد شد. همچنین پس از پذیرش قطلمانه ۵۹۸ از سوی کشورمان، در ۳۱ تیر ۱۳۶۷ دشمن با هجوم گسترده، به سمت اهواز و خرمشهر پیشروی نمود و دوباره بر این جاده مسلط شد که در نهایت در نبردی سنگین و دشوار، طی سه روز عقب‌نشاند شد. دب‌حردان، جنگل و روستایی در ۵ کیلومتری جنوب‌غرب اهواز که لشکر ۵ کم‌تیزه عراق، با عبور از مرز و رسیدن به

۲۱) یادمان شهدای عملیات کربلای ۴

در غرب جاده خرمشهر - آبادان و منتهی‌الیه کوی آریا و در کناره رود اروند، منطقه‌ای وجود دارد که هنوز آثار بمباران دژخیمان یعنی بر روی ساختمان‌های اطراف آن مشهود است. این منطقه یادآور عملیات کربلای ۴ و شهدای مظلوم این عملیات است که در زمستان ۱۳۶۵ در این منطقه حماسه آفرینند. عملیات کربلای ۴ در ۳ دی ۱۳۶۵ انجام شد. غواص‌ها ساعتی قبل از شروع عملیات به درون آب رفته و به سمت خط دشمن حرکت کردند. در این میان، نیروهای دشمن که آماده و هوشیار بودند، با انواع سلاح‌ها به طرف آن‌ها شلیک کردند. یکی از مناطق حساس و پُرپرخطر، جزیره ام‌الاصاص و نوک بواریان بود که تعداد زیادی از غواصان و نیروهای پیش‌رو در این منطقه به شهادت رسیدند.

۲۲) یادمان شهدای عملیات ثامن الائمه (شرق کارون)

پس از عبور نیروهای عراقی از کارون در ۱۹ مهر ۱۳۵۹ و گسترش منطقه اشغالی و محاصره آبادان، خط دفاعی این منطقه در شمال (جبهه دارخوین) و جنوب (جبهه آبادان) شکل گرفت. اکنون در ۱۶ کیلومتری شمال‌شرق شهر آبادان، در کنار جاده آبادان - اهواز و بخش شرقی رودخانه کارون، ۱۱ شهید گمنام عملیات ثامن‌الائمه در خاک سپرده شده‌اند. پس از فرمان حضرت امام (مبنی بر شکست محاصره آبادان، عملیات ثامن‌الائمه) در روز ۵ مهر ۱۳۶۰ انجام شد. این اولین عملیات مشترک ارتش و سپاه پس از عزل بنی‌صدر بود که با موفقیت کامل پایان پذیرفت و محاصره آبادان پس از ۲۴۹ روز شکسته شد. در این محله، شهید به صورت گمنام مدفون هستند که مزارشان پس از سال‌ها کشف و به عنوان یادمان شهدای عملیات ثامن‌الائمه در شرق کارون مورد بازدید زائرین قرار می‌گیرد. در ششم فروردین ۱۳۹۳ رهبر معظم انقلاب اسلامی در این یادمان با مردم منطقه و زائران راهیان نور دیدار و برای آنان سخنرانی کردند.

۲۳) آبادان

شهر آبادان در داخل جزیره آبادان و بین خلیج فارس و رودهای بهمن‌شیر و اروندرود محصور است. ارتش بعث عراق در آغاز جنگ تحمیلی، پس از عبور از رود کارون، به سوی جزیره آبادان پیشروی کرد. آن‌ها در ۸ آبان ۱۳۵۹ توانستند با عبور از بهمن‌شیر به این جزیره نفوذ کنند. لیکن با مقابله مدافعان آبادان در کوی ذوالفقاری، عقب رانده شدند. از آن پس نیروهای عراقی در شمال جزیره زمین‌گیر شدند و به محاصره شهر اکتفا کردند. پس از محاصره آبادان، امام خمینی (بر ضرورت شکسته شدن این محاصره تأکید کردند تا این که در عملیات ثامن‌الائمه) در ۵ مهر ۱۳۶۰، دشمن به غرب کارون رانده شد و آبادان از محاصره دشمن خارج شد. **گلزار شهدا (آبادان):** گلزار شهدای آبادان در بخش جنوب‌غربی شهر و در کنار جاده آبادان - اروندرود قرار دارد. بسیاری از شهیدان خرمشهر و آبادان از جمله شهید شیخ شریف‌نوی (اولین روحانی شهید دفاع مقدس) و شهید مریم فرامانیان در این گلستان آرمیده‌اند. این گلزار ۱۷۷ شهید گمنام را در خود جای داده است و یکی از زیبایی‌های آن حضور شهدایی از اقصی نقاط کشور در آن است که بر مردمی بودن دفاع هشت‌ساله تأکید می‌کنند.

شهید تندگویان: این مکان به یاد وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران شهیدمهندس محمدجواد تندگویان ساخته شده است. شهید تندگویان ایتنای جنگ تحمیلی در این منطقه به اسارت درآمد و پس از سال‌ها تحمل شکنجه، به دست مزدوران بعثی به شهادت رسید.

۲۴) یادمان شهدای دشت ذوالفقاری آبادان

ارتش دشمن که طعم تلخ درگیر شدن با مدافعان مردمی را در خرمشهر چشیده بود، به دنبال راهی برای نفوذ به آبادان می‌گشت تا با مدافعان شهر روبرو نشود. در شب ۸ آبان، عراقی‌ها در منطقه کوی ذوالفقاری از رود بهمن‌شیر گذشتند و وارد جزیره آبادان شدند. دریا قلی سورانی که در آن محل زندگی می‌کرد عراقی‌ها را دید و خبر حمله آنها را به چاه‌های مسجد رساند و سپس به مقر سپاه و از آنجا به مقر ارتش، چاه، کمیته، ژاندارمری، شهرداری، گروه فائزبان اسلام (با فرماندهی شهید سید محتجبی هاشمی و شهید شاهرخ فرعام) و در نهایت نزد حجت‌الاسلام جمی (امام جمعه آبادان) رهسپار و مسئولین را از تهاجم دشمن آگاه ساخت. نیروهای داوطلب مردمی به همراه رزمندگان اسلام به مقابله با دشمن پرداختند و با تارومار کردن دشمن حماسه کوی ذوالفقاری را خلق و به نام مردم غیور ولایت پذیر آبادان به ثبت می‌رسانند. این دشت یکی از محورهای عملیاتی شکست حصر آبادان بوده است.

۲۷) یادمان شهدای عملیات والفجر ۸ (اروند)

اروندروا بزرگ‌ترین رودهای جهان است که از هم پیوستن دجله و فرات در اترنه عراق و اتصال کارون در خرمشهر به آن تشکیل می‌شود. یکی از اهداف رژیم بعثی عراق در هجوم سراسری به ایران، حاکمیت مطلق بر اروند و انتقال مرزهایش به ساحل شرقی این رودخانه بود. اروندرود شاهد عملیات والفجر ۸، یکی از بزرگ‌ترین نبردهای دوران جنگ تحمیلی بود. عملیات والفجر ۸ در ۲۰ بهمن ۱۳۶۴ با عبور غواصان از اروندرود، حداثصل خسروآباد تا رأس‌البیشه آغاز شد و پس از ۷۸ روز جنگ تمام‌عیار، شهر فلو به تصرف رزمندگان درآمد. در غرب جاده آبادان - اروندرود، روبروی شهر فلو عراق، بنای یادبود شهدای والفجر قرار دارد که ۸ شهید گمنام در نوروز سال ۱۳۸۰ در این محل و در ساحل رودخانه اروندرود به خاک سپرده شدند. **پل بعثت:** پس از تصرف شهر ساحلی فلو در عملیات والفجر ۸ و قطع ارتباط عراق با آبهای خلیج فارس، رژیم بعث عراق همه توان خود را برای به‌رازدن اروند رزمندگان به کار بست و شهر فلو و نیروهای مستقر در آن را زیر آتش سنگین حملات هوایی و زمینی و خود گرفت. با آنکه عبور نیروی نظامی از اروند رود در نظر کارشناسان نظامی دنیا غیر ممکن بود و پشتیبانی از این حجم نیرو در فلو فقط از طریق رودخانه، پل مناسبی را می‌طلبید. لذا به همت نبوغ و درایت ایرانیان، در محل پل با مشخصات ویژه‌ای چون بهره‌مندی از استنار کامل و سایر تدابیر دفاعی در دستور کار فرماندهان جنگ و مسئولین قرارگاه کربلا قرار گرفت. پل بعثت که از آن بعنوان شاهکار مهندسی جنگ می‌توان نام برد پس از شش ماه تلاش و به کارگیری ۲۴۰۰ قطعه لوله، توسط ستاد مهندسی رزمی کربلا با پشتیبانی قرارگاه خاتم‌الانبیاء (و ستادهای مرکزی پشتیبانی جهاد سازندگی استان های خراسان و خوزستان در مورخه ۱۳۶۵/۷/۲۲ در ۱۰ کیلومتری جنوب شهر فلو و هم‌زمان با عید معیت بهره‌برداری شد و به این علت پل بعثت نام گرفت.

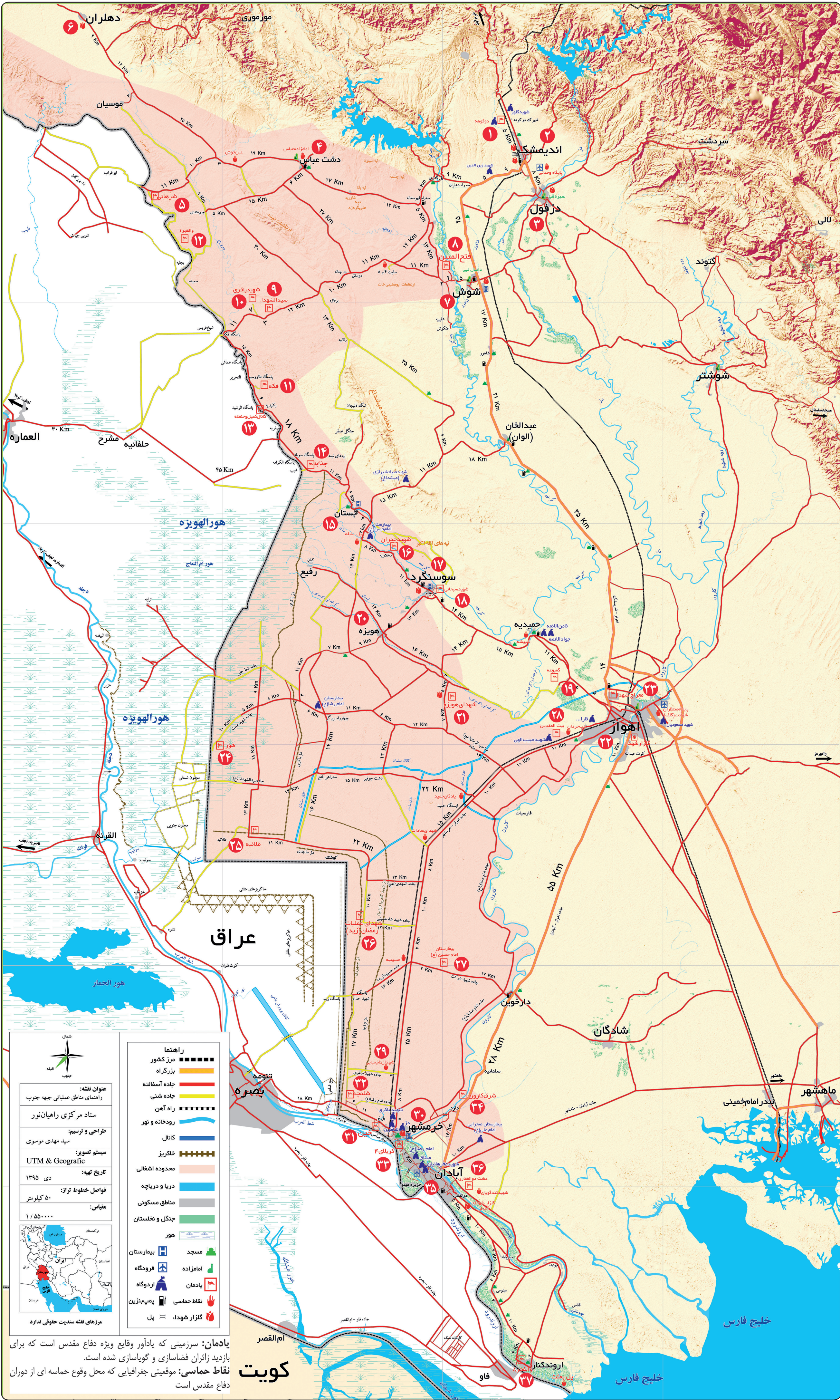
www.rahiyanenoor.com

پایگاه اطلاع‌رسانی ستاد مرکزی راهیان نور کشور

۳۰۰۰۱۴۱۴
سامانه ارتباطی پیامکی
انتقادات و پیشنهادات

۰۹۶۳۱۳
سامانه ملی راهیان نور
تهران میدان فردوسی، خیابان ایرانشهر،
کوچه شناسا پلاک ۳

۰۲۱-۸۸۲۴۶۶۶۱-۴ تلفن
۰۲۱-۸۸۲۴۶۶۶۰-۲۱ نامبر

یادمان: سرزمینی که یادآور وقایع ویژه دفاع مقدس است که برای بازدید زائران فضا سازی و گویا سازی شده است.
نقاط حماسی: موقعیتی جغرافیایی که محل وقوع حماسه ای از دوران دفاع مقدس است

کویت